

## VALITSUSKOMISJONI JA OMAVALITSUSLIITUDE KOOSTÖÖKOGU DELEGATSIOONI LÄBIRÄÄKIMISTE KOKKUVÕTE 2016. AASTA RIIGIEELARVE OSAS

Läbirääkimiste poolteks on Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud **valitsuskomisjon ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsioon**. Valitsuskomisjoni juhib riigihalduse minister, Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni juhivad Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees.

Pooled juhinduvad oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, Põhiseaduse paragrahvidest 154 ja 157, Eesti Vabariigi seadustest, poolte poolt kinnitatud läbirääkimiste töökorrast, Valitsuskomisjoni ja omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2015. aasta riigieelarve osas läbirääkimiste lõpp- protokollis kokkulepitust ja käesolevate läbirääkimiste käigus vastu võetud otsustest.

### *LÄBIRÄÄKIMISTE EESMÄRK JA LÄHTEALUSED*

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikule omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Omavalitsusliitude Koostöökogu lähtealused läbirääkimistel:

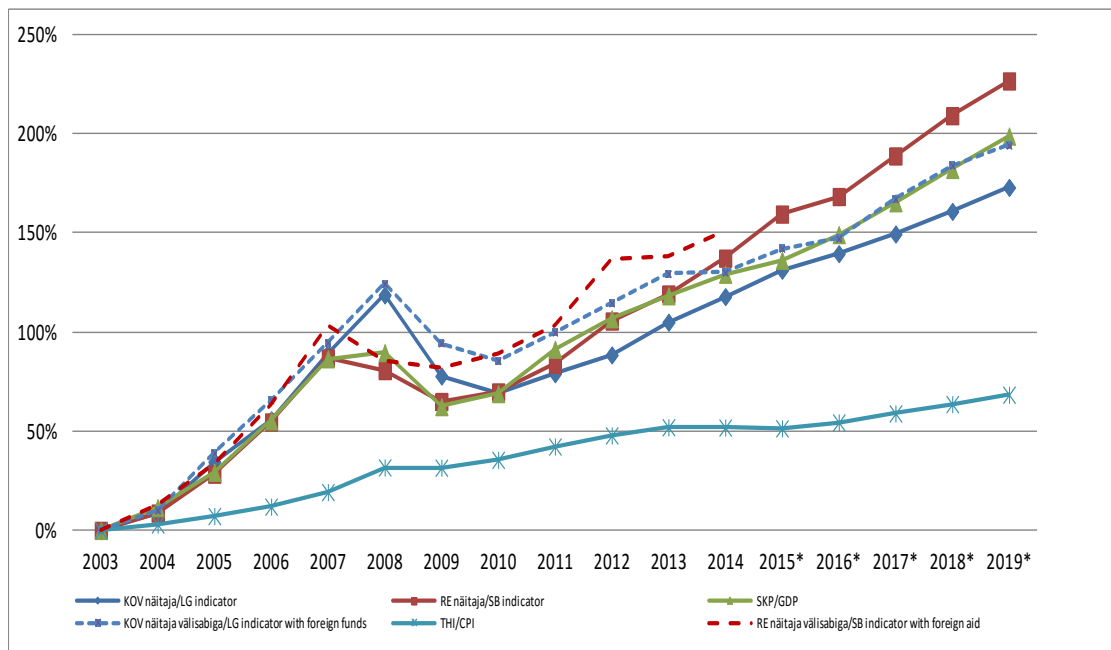
1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.
5. Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas kohalikkude eelarvesse laekuva tulumaksu osa taastamisega 2009. aasta kärpeme eelsele tasemele ning arvestades vahepealseid muudatusi kodualuse maa maksustamisel näha alates 2017. aastast üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikkude eelarvesse laekuva osa määraks 12,13 %.
6. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
7. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
8. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strateegiadokumentides.

## LÄBIRÄÄKIMISTE KÄIK JA TULEMUSED

### I. RAHANDUSE VALDKOND

**Eesmärk:** Omavalitsustele iseseisva tulubaasi, regionaalse tasakaalustatuse ja kohaliku demokraatia suurendamine.

Joonis 1 KOV ja RE näitajate ning SKP ja THI muutuse võrdlus perioodil 2003-2019



RE näitaja = maksutulud – sotsiaalmaks

KOV näitaja = maksutulud, keskkonnatasud, tasandusfond, tulubaasilised toetused

Tabel nr 1 Kohalike omavalitsuste põhinäitajad

KOV EELARVED	2008	2012	2013	2014	2015*	2016*	2017*	2018*	2019*
<b>TULUD KOKKU</b>	1 454	1 420	1 490	1 521	1 567	1 621	1 720	1 803	1 854
- Tulumaks	734	665	724	788	841	878	923	975	1 030
- Maamaks	48	59	57	59	59	59	59	59	59
- Kohalikud maksud	12	10	11	12	13	13	14	14	15
- Tasandusfond	91	72	74	75	75	76	76	76	76
<b>KULUD KOKKU</b>	1 518	1 422	1 563	1 520	1 574	1 657	1 798	1 840	1 896
<b>Kassapõhine tasakaal</b>	-57	-2	-73	1	-7	-36	-79	-37	-42
<b>Tekkepõhine tasakaal*</b>	-104	-39	-83	-19	-7	-36	-79	-37	-42
<b>Võlakoormus</b>	549	581	640	714	685	721	800	836	879
<b>Likviidne vara</b>	112	112	99	161	126	126	126	126	126
<b>Suhtarvud ja kasvud</b>									
KOV eelarve tulud SKP-s	8,80%	7,89%	7,84%	7,62%	7,62%	7,47%	7,44%	7,34%	7,12%
KOV tulubaas SKP-s	5,00%	4,10%	4,20%	4,32%	4,45%	4,40%	4,33%	4,28%	4,25%
KOV koondtasakaal SKP-s	-0,34%	-0,01%	-0,38%	0,00%	-0,03%	-0,16%	-0,34%	-0,15%	-0,16%
KOV koondvõlg SKP-s	3,32%	3,23%	3,36%	3,58%	3,33%	3,32%	3,46%	3,40%	3,37%
KOV eelarve tulud (% valitsussektori tuludest)	19,73%	18,39%	16,00%	16,40%	16,30%	15,69%	15,94%	15,75%	15,79%
KOV eelarve tulude kasv	12,92%	7,28%	4,93%	2,10%	3,04%	3,43%	6,08%	4,84%	2,85%
KOV tulubaasi kasv	14,76%	6,74%	8,21%	8,17%	6,18%	4,10%	4,75%	5,20%	5,23%
Riigieelarve pubastulude SKP-s	15,12%	15,79%	15,94%	16,44%	17,44%	17,10%	17,29%	17,40%	17,35%
Riigieelarve pubastulude kasv (v.e.a)	-3,41%	11,88%	6,64%	8,24%	9,36%	3,41%	7,63%	7,03%	5,67%

\* Prognoos (tulud sisaldavad välisabi toetusi KOvidele)

**Tabel 2. Poolte seisukohad omavalitsuste tulubaasi ning 2016. aasta riigieelarveliste eraldiste osas (€)**

	2015		2016			
			KTK taotlus	Eelarve eelnõu	Kokkulepe	KTK lahkarvamus
<b>1. Tulubaas</b>						
<b>KOV tulumaksuosa</b>	11,6%		11,8 %	11,6%	ei saavutatud	11,8 % +15,13 mln. €
<b>KOV tasandusfond</b>	75 484 737		85 484 737	76 101 038	ei saavutatud	85 484 737 + 9 383 699
Keskkonnatasude jaotuspõhimõtete muutmise kompensatsioon	924 450			308 149		
<b>2. Eraldised riigieelarvest</b>						
<b>Meede nr 2 -Haridusvaldkond</b>						
Haridustoetus	226 310 000			231 741 957 <sup>1</sup>		
- Palgavahendite osa	182 716 465					
- Kooli juhtimise osa	14 223 460					
- Koolilõuna toetus	17 392 611	1,30 €/õpilane			ei saavutatud	1,30 €/õpilane
- Õppekirjanduse s toetus	7 537 653 57 € /õpilane	95 €/ õpilane			ei saavutatud	95 €/ õpilane
- Õpilaskodude kohatoetus	2000 €/ koht	2030 €/ koht			ei saavutatud	2030 €/ koht
- Õpetajate ja juhtide täiendkoolitus	1 825 258					
- Riigieelarvest haridustoetuse hulgas investeringuteks kavandatud toetus	2 614 553	16 031 255				
Ühisürituste ja aineseksioonide tegevuse toetus	1 171 159	1 288 264				
Toetus koolitranspordi rahastamiseks	0	13 000 000			ei saavutatud	13 000 000 +13 000 000
<b>Meede nr 3 - Sotsiaalvaldkond</b>						
Vahendid toimetulekutoetusteks	19 101 221			22 500 000		
Vajaduspõhine peretoetus	10 562 400			4 566 831		
Sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetus	3 156 167			3 156 167		
- KOV sotsiaaltoetuste teenuste osutamise toetus	817 955			817 955		
- puuetega laste hooldamise toetus	1 998 418			1 998 418		
- vajaduspõhise peretoetuse administreerimise toetus	339 794			339 794		
<b>Meede nr 4 -KOV kultuuri ja sporditoetused</b>						
Toetused KOV kultuuriasutustele ( raamatukogud, muuseumid, teatrid, linnaorkestrid)	3 273 278			3 273 278		
- rahvaraamatukogude teavikute soetamise toetus	1 767 370	2 002 430		1 767 370		
Ujumise algõpetuse programmi toetus	230 080	253 088		230 080		
Investeeringutoetus KOV kultuuri						

ri- ja spordiobjektidele					
<b>Meede nr 5- Keskkonna valdkond</b>					
Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks	60 000	78 000	60 000	<b>ei saavutatud</b>	<b>78 000</b> +18 000
<b>Meede nr. 6-Kohalike teede hoid</b>					
Eraldised kohalike teede hoiuks	28 071 000	58 870 000	28 071 000	<b>ei saavutatud</b>	<b>58 870 000</b> + 30 799 000
- kohalike teede hoiu toetus, mis jaotatakse valemil alusel kõigile KOV üksustele	24 712 500	58 870 000	29 712 500	<b>ei saavutatud</b>	<b>58 870 000</b> + 29 157 500
- sihtotstarbelised eraldised Setumaa valdadele, Päärissaarele ja suure liikluskoormusega transiitteedele	3 300 000	0	0	<b>Kokkulepe</b>	
<b>Meede nr 7 - Regionaalvaldkond</b>					
Sündide ja surmade registreerimise toetus	17 576		20 000	<b>Kokkulepe</b>	
Väikesaarte toetus	415 426		415 426	<b>Kokkulepe</b>	
Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetamiseks	119 000	125 000	119 000	<b>Kokkulepe</b>	
Pealinna funktsioonide teostamise toetamine	0	255 650	0	<b>ei saavutatud</b>	<b>255 650</b> + 255 650

<sup>1</sup> Arvesse on võetud õpilaste arvu muutus lähtudes 2015.a. loodud riigigümnaasiumidesse õppima asunute prognoosist. Õpilaste tegelikku arvu selgub 10.11.2015 seisuga.

## I. RAHANDUSE VALDKOND

### Omavalitsusliitude Koostöökoju delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus																																								
<p><b>Ettepanek 1.</b> Kohalike omavalitsuste tulude taastamine majanduslanguse eelse perioodi tasemele.</p> <p><b>Ettepanek 1.1.</b> Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas ja suurendada selleks kohalikele omavalitsustele riiklikest maksudest ja keskkonnatasudest laekuva tulu osa, sh üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määra.</p> <table border="1" data-bbox="197 635 913 1102"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014 tegelik</th> <th>2015 EA</th> <th>2016 ettepanek</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Maksud kokku</td> <td>861 989 577</td> <td>901 354 000</td> <td>949 866 034</td> </tr> <tr> <td>Tulumaksu %</td> <td>11,6</td> <td>11,6</td> <td>11,8</td> </tr> <tr> <td>Tulumaks</td> <td>788 299 377</td> <td>826 000 000</td> <td>873 851 034</td> </tr> <tr> <td>Kasv majanduse arvel</td> <td></td> <td></td> <td>4,00%</td> </tr> <tr> <td>Maamaks</td> <td>58 952 143</td> <td>59 000 000</td> <td>59 000 000</td> </tr> <tr> <td>Keskkonnatasud</td> <td>14 738 057</td> <td>16 354 000</td> <td>17 015 000</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kasv võrreldes eelmise aastaga %</td> <td></td> <td>4,60%</td> <td>5,40%</td> </tr> <tr> <td>Kasv võrreldes eelmise aastaga €</td> <td></td> <td>39 364 423</td> <td>48 512 034</td> </tr> </tbody> </table>		2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek	Maksud kokku	861 989 577	901 354 000	949 866 034	Tulumaksu %	11,6	11,6	11,8	Tulumaks	788 299 377	826 000 000	873 851 034	Kasv majanduse arvel			4,00%	Maamaks	58 952 143	59 000 000	59 000 000	Keskkonnatasud	14 738 057	16 354 000	17 015 000					Kasv võrreldes eelmise aastaga %		4,60%	5,40%	Kasv võrreldes eelmise aastaga €		39 364 423	48 512 034	<p><i>Eesmärk: Omavalitsustele iseseisva tulubaasi, regionaalse tasakaalustatuse ja kohaliku demokraatia suurendamine.</i></p> <p>Kohalike omavalitsuste ülesannete vähendamine ja sellega seotud tulubaasi kärbe aastatel 2009-2015 on mõjutanud oluliselt kohalike omavalitsuste põhiteenuste osutamist - teenuste kvaliteeti, võimalusi panustada omaosalust Euroopa Liidu struktuurivahendite kaasamiseks ning kohalike omavalitsuste muid võimalusi igapäevaseks hädapäraseks kohaliku elu korraldamiseks ja põhivara korrashoiuks. 2015. aasta riigieelarve kohaselt on kohalikel omavalitsustel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestatud ülesannete täitmiseks riiklikest maksudest ja riigieelarve eraldistest laekuvaid vahendeid 65,7 miljonit eurot ehk 6,6 % enam kui 2008. aastal. Seevastu riigieelarve maksulised tulud (ilma sotsikindlustusmaksuteta ja muude edasiantavate tuludeta) kasvanud 2015. aastal võrreldes kriisieelse 2007. aastaga 841,1 miljoni euro ehk 32,8 %, mis tähendab seda, et kohaliku elu korraldamiseks mõeldud rahaliste vahendite kasv on 5 korda aeglasem kui keskvalitsuse korraldatavas tegevusvaldkonnas.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Riigieelarve kulude kasv on läinud inimeste sotsiaalse kindlustatuse suurendamiseks. Keskvalitsuse ja KOVide tegevuskulude kasv on alates 2009. a liikunud samas dünaamikas. Valitsus plaanib riigireformi käigus keskvalitsuse sektori kulude ja isikkooseisu vähendamist.</p> <p>KOVide teenuste arendamiseks suunatakse perioodil 2015-2020 EL struktuurivahendeid ca 900 mln eurot. KOV eelarvete tugevdamine ei pea ilmtingimata käima tulumaksu osa ja tasanudfondi kaudu</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde</p>
	2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek																																							
Maksud kokku	861 989 577	901 354 000	949 866 034																																							
Tulumaksu %	11,6	11,6	11,8																																							
Tulumaks	788 299 377	826 000 000	873 851 034																																							
Kasv majanduse arvel			4,00%																																							
Maamaks	58 952 143	59 000 000	59 000 000																																							
Keskkonnatasud	14 738 057	16 354 000	17 015 000																																							
Kasv võrreldes eelmise aastaga %		4,60%	5,40%																																							
Kasv võrreldes eelmise aastaga €		39 364 423	48 512 034																																							
<p><b>Ettepanek 1.2</b> Kohalike eelarvete tasandusfondi järkjärguline taastamine proportsionaalselt tulumaksu taastamisega.</p> <table border="1" data-bbox="188 1225 891 1350"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014 tegelik</th> <th>2015 EA</th> <th>2016 ettepanek</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek					<p>Kohalike eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Riigieelarve kulude kasv on läinud inimeste sotsiaalse kindlustatuse suurendamiseks. Keskvalitsuse ja KOVide tegevuskulude kasv on alates 2009. a liikunud samas dünaamikas. Valitsus plaanib riigireformi käigus keskvalitsuse sektori kulude ja isikkooseisu vähendamist.</p>																																
	2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek																																							

Tasandusfond (TaF)	74 868 439	75 484 737	85 484 737		<p>KOVide teenuste arendamiseks suunatakse perioodil 2015-2020 EL struktuurivahendeid ca 900 mln eurot. KOV eelarvete tugevdamine ei pea ilmtingimata käima tulumaksu osa ja tasandusfondi kaudu</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde</p>												
Kasv €			10 000 000														
Kasv %%		0,80%	13,20%														
Kaevandustasude kompensatsioon	1 540 748	924 450	308 149														
Tulude tasandamine kokku	76 409 187	76 409 187	85 792 886														
Kasv %%		0,00%	12,30%														
Kasv €		0	9 383 699														
<p><b>Ettepanek 2.</b> Suurendada toetusfondi (ToF) vahendeid kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete täitmise kvaliteedi ja mahu tagamiseks.</p> <p><b>Ettepanek 2.1.</b> Eraldised kohalike teede hoiuks</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014 tegelik</th> <th>2015 EA</th> <th>2016 ettepanek</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eraldised kohalike teede hoiuks</td> <td>28 071 000</td> <td>28 012 500<sup>1</sup></td> <td>58 870 000</td> </tr> <tr> <td>Eraldiste kasv KOV teedele</td> <td></td> <td>-58 500</td> <td>30 857 500</td> </tr> </tbody> </table> <p><sup>1</sup> Sellest 24 712 500 eurot kajastatakse Vabariigi Valitsuse toetusfondis (liik 20) ning 3 300 000 eurot Majandus- ja Kommunikatsiooniminis-</p>					2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek	Eraldised kohalike teede hoiuks	28 071 000	28 012 500 <sup>1</sup>	58 870 000	Eraldiste kasv KOV teedele		-58 500	30 857 500	<p>Vt majanduse valdkonna seisukohta</p> <p>Eesti teedest moodustavad olulise osa kohalikud teed, mille korrashoid on ühiskonna jätkusuutlikuks toimimiseks vajalik. Senini kohalike teede hoiuks eraldatavate vahendite maht ei ole piisav ning on võrreldes riigi teedele eraldatavate vahendite mahuga ebaõiglaselt väike. Vt ka Riigikogu, 12. detsembril 2013.a. olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu "Kohalike teede hoiu korraldamine" (raport „Kohalike teede hoiu korraldamine“, <a href="http://www.riigikogu.ee/tegevus/parlamentaarne-kontroll/olulise-tahtsusega-riiklikud-kusimused-ja-raportid/olulise-tahtsusega-riiklike-kusimuste-ja-raportite-arutelu">http://www.riigikogu.ee/tegevus/parlamentaarne-kontroll/olulise-tahtsusega-riiklikud-kusimused-ja-raportid/olulise-tahtsusega-riiklike-kusimuste-ja-raportite-arutelu</a> detailvade/OTRK: Kohalike teede hoiu korraldus/19d460e8-06f4-485a-acfc-430ca651bdfd/</p>	
	2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek														
Eraldised kohalike teede hoiuks	28 071 000	28 012 500 <sup>1</sup>	58 870 000														
Eraldiste kasv KOV teedele		-58 500	30 857 500														

teeriumi valitsemisalas projektipõhisteks toetusteks (liik 30).					
Näha ette alates 2018. aastat kohalikele omavalitsustele teehoiuvahendite eraldamine mahus, mis on võrdne vähemalt 30 %'ga riigiteede hoiuks eraldatavate vahendite üldmahust.					
<b>Ettepanek 2.2.</b> Haridustoetus (ToF kaudu)					Vt hariduse valdkonna seisukohti.
	<b>2014 tegelik</b>	<b>2015 EA</b>	<b>2016 ettepanek</b>		
Haridustoetus kokku	207 478 302	232 220 907			
Õpetajate ja kooli-juhtide tööjõukulude katteks	167 927 565	191 061 585	Vt. Haridus ettepanek 1 ja 2		
Õppekirjandus ja õppevahendid	7 457 014	7 537 653	vt. Haridus ettepanek 3		
Koolilõuna kulude katteks	14 541 043	17 392 602	vt. Haridus ettepanek 4		
Investeeringutoetus	2 584 977	2 614 553	2 745 281		
Õpilas-transpordi kulude katteks			13 000 000 vt. Haridus ettepanek 9		
<b>Ettepanek 2.3</b> Muud eraldised toetusfondi					Vt sotsiaal valdkonna seisukohti.
	<b>2014 tegelik</b>	<b>2015 EA</b>	<b>2016 ettepanek</b>		
Toimetulekutoetus	19 263 123	19 101 221	Arvestuslik		
			Vt sotsiaalvaldk. ettepanek 1		
Sotsiaaltoetuste ja teenuste osutamise	2 908 000	3 156 169	Arvestuslik Vt sotsiaalvaldk.		

toetus –			muud ettepanekud ettepanek 1		
Vajaduspõhise peretoetuse maksmiseks	599 538	10 562 400	Arvestuslik		
Sündide ja surmade registreerimise hüvitis	17 569	17 569	Arvestuslik		
Väikesaarte toetus	415 426	415 426	415 426		
Puudega laste hooldajatoetus	1 998 423	1 998 418	Arvestuslik		
<b>Ettepanek 3.</b> Rääkida läbi laekuvate keskkonnatasude jaotumine KOV-I, KIK-I ja riigieelarve vahel ning määrata kõigi keskkonnatasude liikide ja komponentide osas kindlad protsendid, kui suur osa laekunud tasudest peaks kompenseerima KOV'le välismõjud ning võimaldama KOV'tel seadusega ning seaduse alusel pandud keskkonnanäesannete täitmist. Avalikustada 2014.aastal valminud ja 2015. aastal valmivad KIK süvaanalüüsid valdkondlike KIK programmide kohta, sealhulgas veemajandus, jäätmeäritus, looduskaitse (sisaldab ka maastikukaitset), energeetika, keskkonnaharidus, keskkonnajärelevalve ja seire, atmosfääriõhu kaitse, keskkonnateadlikkus osas.				Kehtiva seaduse järgi on keskkonnatasude laekumine RE, KOV'te ja KIK'i vahel seotud konkreetse aasta tasumääraga. Selline süsteem ei ole läbipaistev, arvutused on keerulised ning laekumise jaotuse sisuline põhjendus seotuna valitud aasta tasumääraga on nõrk. Vajalikud on arutelud KEM sisuosakondadega ning läbirääkimised RaM'ga ja Valitsuskomisjoniga. Maksusüsteem peab olema selline, et inimesed ning sihtrühmad teaksid, mille eest nad maksavad ning poliitiline süsteem saaks inimeste/maksjate eelistusi täpsemalt peegeldada. Rakendatud peab olema nii horisontaalne kui ka vertikaalne õiglus.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Toetame KOVidele laekuvate keskkonnatasude osade ülevaatamist. Toetame KOVidele laekuvate keskkonnatasude väljaarvamist tasandusfondi valemist ja nende arvestamist KOV-le välismõjude kompenseerimisena. Iga tasuliigi osas toetame seaduses igal aastal KOV-le välismõjude kompenseerimiseks kantava osa sätestamist. <b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde
<b>Ettepanek 4.</b> Kavandada seadusemuudatused, mille kohaselt kantakse kohaliku omavalitsuse eelarvesse tulumaks pensionide osas.				Pensionäride osakaal rahvastikust järjest kasvab. Pensionäride kasutavate avalike teenuste maht kasvab pidevalt ja selle katteks ei piisa olemasolevast tulubaasist.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Nõuab põhjalikku analüüsi. Ebaselge on, kas KOV'te soov saada tulumaksu maksustatud pensioniosa pealt või kõikidelt väljamakstud pensionitelt. <b>KTK seisukoht:</b> KTK soov on saada kohalikesse eelarvetesse tulumaksu pensionäride makstud tulumaksult sarnaselt üldisele tulumaksu laekumisele.
<b>Muud ettepanekud</b>				<b>Põhjendus</b>	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht</b> <b>Kokkulepe / eriarvamus</b>
<b>Ettepanek 1.</b> Alustada kohalike maksude süsteemi korrastamist, et laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Kohalike maksude seaduse sõnastus vajab ajakohastamist.				Kohalike maksude osakaal kohalike omavalitsuste eelarvetulude kujundamisel on marginaalne, moodustades kohalike omavalitsuste tulubaasist 1,3% (2011. aastal, enne müügimaksu kaotamist 3,2%, ehk 25,5 milj €).	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Kohalike maksude teema vaadatakse üle haldusreformiga kavandatava KOV'te tulubaasi muudatuste kontekstis.



	Kohalike omavalitsuste tulubaas ja tema kasutada olev maksusüsteem ei vasta juba ammu tegelikele vajadustele. Läbirääkimistel on mitmeid aastaid võetud plaani sellega tegelema hakata, kuid tegeliku tegevuseni pole jõutud..	<b>KTK seisukoht:</b> Haldusreformiga kavandatavat muudatuse arutelu pole alustatud. Muudatus peaks olema selge Haldusreformi korralduse seaduse vastuvõtmisel.
<b>Ettepanek 2.</b> Tasandusfondi valemi tulu- ja kulukomponentide väärtuste ning tasandusfondi mahu määramine peab toimuma läbirääkimistel kokkulepitud ülesannete maksumuse alusel.	Tasandusfond kehtiva kujul ei tööta optimaalselt, arvesse ei võeta tegelikke vajadusi.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Tasandusfondi valem on kavas üle vaadata. Koalitsioonileppe parandustest tulenevalt peab vähendama töökohtade loomise demotiveerivat mõju. <b>KTK seisukoht:</b> RM lubab seda juba mitmeid aastaid aga tegevusteni pole jõutud. <b>Kokkulepe:</b> Jätkata läbirääkimisi.
<b>Ettepanek 3.</b> Tagada riigi andmekogudesse andmete esitamise ja sellega seotud ülesannete ning muude riiklike ülesannete täitmise ja nende administreerimisega seonduvate kulude katmine riigi eelarve vahenditest	Riigikontrolli 31. oktoobri 2013 aruande „Andmete esitamine riigi andmekogudele valdades ja linnades“ kohaselt täidavad kohalikud omavalitsused riigi andmekogude pidamisega seotud ülesandeid, mis on olemuslikult riigi ülesanded. Vastavalt KOKS § 6 lg'le 5 tuleb kohalikule omavalitsusele seadisega pandud kohustustega seotud kulud katta riigieelarvest.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Riiklikesse registritesse esitab KOV andmeid oma territooriumil toimuva või oma tegevuse kohta. Neid andmeid on KOV'tel vaja oma ülesannete täitmiseks. Tehnilist andmete sisestamist ei saa pidada riiklikuks ülesandeks. Riiklikud registreeritud IT lahendused võimaldavad KOV'tel oma ülesandeid paremini teha. <b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde.
<b>Ettepanek 4.</b> Tagada Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010 kohtuotsuse nr 3-4-1-8-09 täitmine, millega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud, ja eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest.	Põhiseadust järgiva regulatsiooni kehtestamata jätmise piirab kohalike omavalitsuste põhiseaduses sätestatud enesekorraldusõigust, õigust piisavatele rahalistele vahenditele ja on vastuolus õigusriigi põhimõttega. Riik peab tagama jõustunud kohtulahendite täitmise.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Riigieelarve seaduse § 51 määratleb riiklike ülesannete rahastamise põhimõtted. Riigikohtu lahendi otsuse osa on täidetud. <b>KTK eriarvamus:</b> KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni seisukohaga, kuna puudub õigusakt, millega on otsustatud kohaliku omavalitsuse tulude suurus neile pandud ülesannete täitmise kulude katmiseks.

**Valitsuskomisjoni ettepanekud:**

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1</b></p> <p>1.1 Rakendada KOVidele tagasi suunatavate kaevandamise õiguse tasu uut jaotusmudelit:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tasude määrad sätestatakse seaduses;</li> <li>- tasu määrad (va põlevkivi) kasvavad aastas 3% kuni aastani 2020;</li> <li>- kivide (va põlevkivi) tasu määrade osa on 25% 2016. a üldisest mää- rast;</li> <li>- ehitusmaterjalide tasu määrade osa on 81% 2016. a üldisest mää- rast;</li> </ul> <p>1.2 KOVidele laekuv kaevandamise õiguse tasu võetakse välja tasan- dusfondi valemist.</p> <p>1.3 Muudatuse negatiivsete mõjude leevendamiseks nähakse ette 5 a regresseeruv kompensatsioonimehhanism.</p> <p>1.4 KOVide tulubaasi vähenemise vältimiseks liidetakse muudatusest vabanev raha tasandusfondile,</p>	<p>Üleriigiliste ja kohalike maardlate liigituse kaotamise tõttu tuleb jaotusmudelit muuta, mis tähendab uusi tasakaalu punkte. Kaevandusõiguse tasu tasandusfondi valemil tulude alt välja võtmine tähendab, et kaevanduste avamine või sulgemine ei mõjuta tasandusfondi eraldise suurust.</p>	<p><b>KTK seisukoht:</b> jätkatakse läbirääkimisi kae- vandusõiguse tasude vähenemise kompensat- sioonimehhanismi üle pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b></p> <p>Tasandusfondi valemis asendada hooldatava parameeter tööealise ja vanuri omaga. Üleminek toimuks järk-järgult 4 a jooksul, suurendades vastavalt vanurite ja tööealiste parameetrite arvväärtusi.</p>	<p>Tasandusfondi valemis peab kaasajastama ja välja võtma aegunud ja tegelikku elu mittekajastavad parameetrid.</p>	<p><b>KTK seisukoht:</b> hooldatava parameetri asen- damine saab toimuda ainult koos tasandusfondi vahendite suurendamisega.</p>

Muud ettepanekud	Põhjendus	KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b></p> <p>Tulenevalt uuest riigieelarve seadusest tasandusfondi ja toetusfondi põhimõtete korrastamine.</p>	<p>Tasandusfondi ja toetusfondi jaotamise alusparameetrite arvväärtused tuleb aastaks 2017.a sätestada seadustes. Jaotuse aluseks olevate andmete tähtsajad tuleb tuua vara- semaks.</p>	<p><b>KTK seisukoht:</b> KTK nõustub TaF ja ToF alusparameetrite sätestamisega seaduses.</p>
<p><b>Ettepanek 2</b></p> <p>KOV'te eraõiguslikest isikutest tehingupartneritega tehingute avalikus- tamine</p>	<p>Avatuse ja läbipaistvuse parandamiseks tuleb raamatupi- damise andmetes avalikustada praegu ühe reaga esitatud muude residentidega tehtud tehingud. Andmed avalikusta- takse riigiraha portaalis</p>	<p><b>KTK seisukoht:</b> KTK arvates ei anna selline avalikustamine soovitud tulemust, suurendab vaid KOV'te raamatupidajate töökoormust.</p>
<p><b>Ettepanek 3</b></p> <p>Riigieelarvest KOV'tele antavate toetusriidade konsolideerimine</p>	<p>Halduskoormuse ja killustatuse vähendamiseks mis on mõistlik ministeeriumite üksikud toetusread konsolideerida ühtseks toetusfondiks.</p>	<p><b>KTK seisukoht:</b> KTK nõustub valitsuskomisjo- ni ettepanekuga.</p>

## II. HARIDUS- JA NOORSOOTÕ VALDKOND

### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b> Õpetajate ja tugipersonali tööjõukulude maht peab olema piisav. Pedagoogide ja tugipersonali tööjõukulude maht peab kujunema vastavalt töövõtjate esindusorganisatsioonide ja HTM kokkuleppele ning kajastuma läbirääkimiste lõpp-protokollis ning olema aluseks VV määrusele millega jaotatakse toetusfond omavalitsuste vahel.</p>	<p>Õpetajate, tugipersonali ja kooli juhtide tööjõukulud peavad olema arvestuslikult kaetud, ning vastavalt poliitilisele otsusele suurenema kuni riigi keskmise palgani. Vastavalt 2012 aastani kehtinud haridustoetuse valemile tuleb välja arvutada koolide lõikes õppekava täitmiseks vajalikud vahendid ning planeerida selleks vajalikud vahendid haridustoetuse hulgas, kuna 2001 aastal võeti see ülesanne omavalitsuste poolt riigilt üle ja riik võttis omale kohustuse haridustoetuse eraldamiseks mahus, mis katab ülevõetud kohustuse täitmise kulud. Nii pedagoogide kui tugispetsialistide tegevuse eesmärk on sama – tagada koolikohustuslikele õpilastele PS § 37 hariduse andmine, seega rahastuse osas peab riik neid seega kohtlema võrdselt.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Õpetaja töötasu toetuse kasv on jätkuvalt riiklikuks prioriteediks. (EÖS programm „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid 2016-2019“ valitsusliidu leppe punktid 4.44 ja 13.6). Toetuse kasv selgub riigieelarve läbirääkimise käigus</p> <p><b>Kokkulepe:</b> õpetaja töötasukasv on prioriteet.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> ei nõustu olukorraga kus KTK peab hariduselu väga olulisi otsuseid langetama teadmata nende otsuste rahalist mahtu ja rahaliste vahendite piisavust alampalga tõusuks. Ei saa nõustuda, et tugipersonali tööjõukulude toetust ei arvestata haridustoetuse hulka.</p>
<p><b>Ettepanek 2</b> Lisada tugispetsialistide toetus haridustoetusesse</p>	<p>Lahendamata on tugispetsialistide finantseerimise küsimus. Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit on oma seisukoha tugispetsialistide rahastamise osas korduvalt esitanud ega pea investeeringukomponendi arvel tugispetsialistide rahastamise lahendust adekvaatseks. Juhime tähelepanu, et Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis aastateks 2014-2015 on hariduse ja teaduse punkt 2: “Käsitleme kooli palgafondi ühtsena ning lubame omavalitsustele eraldatud riikliku haridustoetuse raames finantseerida vajadusel ka koolides töötavaid tugispetsialiste või osta teenuseid maakondlikelt tugikeskustelt.”</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Tugispetsialistide teenuse korraldamine on jätkuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lg 2 tulenevalt koolipidaja ülesanne. Keskvalitsuse poolt tagatakse täiendav tugi maakondlike kompetentsikeskuste kättesaadavuse kaudu. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 lg 3 võimaldab finantseerida vajadusel ka koolides töötavaid tugispetsialiste või osta teenuseid maakondlikelt tugikeskustelt.</p> <p><b>KTK kommentaar:</b> nõustume, et võimaldatakse finantseerida koolis töötavate tugispetsialistide</p>

		<p>töötasu kuid haridustoetuses ei ole selleks piisavalt vabu vahendeid.</p> <p><b>KTk eriarvamus:</b> ei saa nõustuda, et tugispetsialistide tööjõukulude toetust ei kavandata toetust haridustoetuse hulka.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Õppevahendite kulude suurendamine. Õppevahendite kulud tuleb vastavalt 2001 aastal muudetud PGS katta kulupõhiselt. Õpikeskkonna muutusi (IKT rakendamisel) tuleb arvestada haridustoetuse kavandamisel.</p>	<p>Õppevahendite soetamise toetuse eraldamisel pole arvestatud 2001 aasta kehtestatud PGS. Selle seaduse 2010 aasta muudatuste rakendamisel arutati välja õpikute ja õppevahendite tegelik maksumus, rakendati seda aga seadusega vastuoluliselt vaid 60% ulatuses. Omavalitsuste hariduskulud pidevalt kasvavad, toetus ei võimalda kindlustada õpilasi piisavalt õpikute ja teiste õppevahenditega, mis on vajalikud riiklike õppekavade rakendamiseks ning õppekavas sätestatud õpikeskkonna kaasajastamiseks. ja arvesse võtma inflatsiooni.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Keskvalitsus ei kata munitsipaalkoolide kulusid vaid annab õppevahendite toetust arvestusega iga üldhariduskooli õpilase kohta 57 €.</p> <p>Perioodil 2015-2020 on planeeritud Euroopa Struktuurfondide toetus ca 40 mln € digitaalse õppevara arendamiseks.</p> <p><b>KTk eriarvamus:</b> rõhutame jätkuvalt, et õppevahendite kulud tuleb katta kulupõhiselt. KOV'd kasutavad toetust neile eraldatud vahendite piires RÕK miinimumnõuete täitmiseks.</p>
<p><b>Ettepanek 4.</b> Toetus koolilõunakulude katmiseks peab olema samadel põhimõtetel ja ulatuses riigikoolidega.</p>	<p>Ministeerium katab riigikoolide koolilõuna kulud kulupõhisena, tagades kõigile õpilastele tasuta koolilõuna. Olukorras, kus teistele üldhariduskoolidele eraldatakse vaid koolilõuna kulude toetust, toimub ebavõrdne kohtlemine, ning selline olukord ei ole lubatav.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Riik ei kata koolilõuna kulusid vaid annab iga põhikooli- ja gümnaasiumi statsionaarses õppes õppiva õpilase kohta 136,5 € aastas. Koolilõuna toetuse kasutamine ja koolilõuna kulude katmine on koolipidaja pädevuses.</p> <p><b>KTk eriarvamus:</b> riigieelarvelise toetuse eraldamisel toimub õpilaste ebavõrdne kohtlemine riigigümnaasium vs munitsipaalüldhariduskool.</p>
<p><b>Ettepanek 5.</b> Kavandada riigieelarves vahendid huvikooli seaduse § 21 lg 4 täitmiseks.</p>	<p>Huvikooli seadust ei ole aastaid täidetud, tulenevalt vajadusest toetada noori omandamiseks laiapõhjalist haridust tuleb riigieelarvest toetada huvihariduse andmist.</p> <p>Huvihariduse eraldis peab alates 2017 aastast suurene-ma igal aastal inflatsiooni võrra.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Valitsusliidu leppe p. 1.5 on eesmärgiks kindlustada igale noorele võimalus osaleda spordi- ja huvitegevuses. Terviklik huvitegevuse toetussüsteem on välja töötamisel. Toetussüsteemi rakendamiseks võimalikud ressursid selguvad 2017. aasta eelarve läbirääkimiste käigus.</p>

		<p><b>Kokkulepe:</b> Võtta info teadmiseks ja jätkata läbirääkimisi.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK ei nõustu olukorraga kus 2016 aastaks huvikooli seaduse §21 lg 4 täitmiseks vahendeid ei eraldata.</p>
<p><b>Ettepanek 6.</b> Analüüsida erakooli- ja põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse vastastikust mõju ja kõrvaldada neis sisalduvad vastuolud.</p> <p>Katta erakoolide kulud riigieelarvest</p>	<p>Riigikohtu otsuse alusel on riik kohustatud kompenseerima omavalitsustele erakoolide tegevuskulud, mis on tasutud erakooliseaduse §22<sup>2</sup> alusel.</p> <p>Näiteks ajavahemikul 01.09.2011-31.12.2014 on Tallinna linnale esitatud erakoolide arveid summas 4 637 696,3 eurot. Arvestuslikult on 2016. aasta kulude summa 2,02 mln eurot.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Erakooliseaduse muutmise ettepanekud on ette valmistamisel.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> omavalitsusliidud toetavad eelnõu muudatust, et tegevuskulude toetamine on omavalitsuse ja erakooli vaheline vabatahtlik kokkulepe.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> seadusemuudatus peaks hõlmama ka erakooli asutamisel KOV nõusoleku saamist.</p>
<p><b>Ettepanek 7.</b> Toetus õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse rahastamiseks.</p> <p>Toetus õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse rahastamiseks maakondlike omavalitsusliitude kaudu peab kasvama.</p>	<p>Toetus õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse korraldamiseks on jäänud 2009. aasta tasemele ja ei vasta tegelikult vajalikele kulutustele. KOV'id on olnud sunnitud järjekordselt rahastama seda ülesannet teiste kulude arvel. Eraldis peab kasvama ja alates 2016. aastast suurenema igal aastal vähemalt prognoositud inflatsiooni võrra. Arvestama peab, et 2009. aasta eelarve vähendamisega võeti KOV'telt kohustus tegelda noorte- ja spordiküsimustega. Läbirääkimiste käigus on vaja täpsustada riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu tingimusi maakondlikele omavalitsusliitudele. Vahendite jaotus peab lähtuma vastavalt 7-26 aastaste füüsiliste isikute arvust.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Üldhariduskoolide õpetajate aineühenduste ja juhtide täiendusõppe ja ühistegevuse ning õpilasürituste toetuse aluseks on üldhariduskoolide õpilaste arv (sh era- ja riigikoolide õpilased). Lasteaiaõpetajate täiendusõppe toetuse aluseks on koolelsetes õppeasutustes sh eralasteaedades käivates laste arv. Riigieelarvelise toetuse kogumahtu ei ole kavandatud suurendada (2015.a. 1,67mln), kohaliku ja piirkondliku tasandi tegevused toimuvad keskvalitsuse ja omavalitsuste toetusel. Samas ei ole 2014.a. antud kogutoetust ära kasutatud, ca 11 000 € on riigile tagasi kantud (sh Tallinn 8363 €).2016.a. toetuse jaotuse ja kasutamise tingimused räägitakse läbi lepingupartneritega: 15 maakondliku omavalitsusliidu ja 4 suurema linnaga.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> õpilasürituste ja õpetajate/haridusjuhtide täiendõppe toetamine toimub</p>

		<p>maakondlike KOV liitude ja 4 suurema linnaga</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> kui õpilaste arv kasvab, siis peaks kasvama ka vahendite maht.</p> <p>.</p>
<p><b>Ettepanek 8.</b> Toetust õpilaskodude ülalpidamiseks on vaja suurendada.</p>	<p>Õpilaskodudes riiklikult toetatavate kohtade maksumus (2000€ toetatava koha kohta) ei vasta tegelikele kuludele, see peaks kasvama ning iga-aastaselt sisaldama ka inflatsioonimäära.</p> <p>Läbirääkimiste käigus on vajalik täpsustada riiklikult toetatavate õpilaskodu kohtade arvu suurendamise võimalust ning kohtade jaotust.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Riik ei kata õpilaskodude ülalpidamise kulusid vaid annab õpilasepõhist kohatoetust. Õpilaskodu pidamisega seonduv vastutus ja riiklikult toetatavate kohtade jaotus on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 39. Riigieelarvelise toetuse kogumahtu ei ole kavandatud suurendada (2015.a. 1,2 mln).</p> <p><b>Kokkulepe:</b> õpilaskodu toetamise põhimõtete teemal jätkatakse arutelu</p> <p><b>KTK märkus:</b> KTK ei taotle õpilaskodude kulu täielikku katmist vaid inflatsiooni tõttu on 2009. aastast kulud palju suurenenud ja kogu suurenemise kulu on jäänud omavalitsuste vähenenud tulude katta.</p>
<p><b>Ettepanek 9.</b> Kavandada vastavalt PGS toetus õpilaste transpordi rahastamiseks alates 2016 aastast mahus vähemalt 13 milj.€.</p>	<p>Kohalikud omavalitsused kulutavad aastas ligikaudu 20 miljonit eurot õpilaste kooliveole (piletite kompenseerimine, avalike liinide doteerimine, oma transpordi kulud, tellitud transpordi kulud). Tuludes selleks vahendeid pole ette nähtud.</p> <p>Seoses koolivõrgu muutustega, eriti gümnaasiumide osas, suurenevad kulud transpordile veelgi. Riik peab võtma kaasvastutuse, lisama haridustoetuse valemisse täiendava komponendi ja eraldama omavalitsustele vähemalt poole kulude mahus toetust õpilaste koolitranspordi kulude katmiseks. (jaotussüsteem tuleb välja töötada vastavalt transpordi vajavate õpilaste arvule)</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>KOV ülesandeks on KOKS § 6 lõike 1 järgi korraldada elanike sh õpilaste valla- ja linnasisest transporti. Õpilaste transport on maakondliku ühistranspordi selgroog ning riigi poolset dotatsiooni kasutatakse vajalikus mahus õpilaste transpordi korralduseks. Transpordi arengukavas ja selle rakenduskavas planeeritakse iga-aastased riigieelarvelised toetused maakondadele ühistranspordi sh õpilaste transpordi korralduseks.</p> <p>Valitsusliidu leppe alapunkti 13.28 lähtudes tagatakse kooskõlas ümberkorraldustega koolivõrgus õpilaste vajadustele vastava ühistranspordit toeta-</p>

		<p>da Eesti elukestva õppe strateegia 2020 koolivõrgu programmi elluviimist. Riigigümnaasiumite õpilaste sõidutoetust käsitlevad mahud 2016 eelarves on täpsustamisel.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde. KTK on seisukohal, et HTM seisukoht on väär, maakondlikku transporditoetust ei ole senini saanud kasutada õpilastranspordi rahastamiseks. Dotatsioon on läinud üldiseks piletihinna alandamiseks. Transpordi arengukava ei anna sisendit vahendite eraldamiseks riigieelarvest, kuna eelarvestrateegias seda seni arvestatud pole.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> HTM tõlgendab väärtalt KOKS § 6 lõiget 1, mille kohaselt on omavalitsuse kohustus korraldada õpilaste transporti, mis aga ei tähenda selle transpordi kulude katmist. KOKS ei eralda ühegi ülesande täitmiseks raha.</p>
<p><b>Ettepanek 10.</b> Tulla tagasi 2012. aastani haridustoetuse jaotamise aluseks olnud mudeli rakendamise juurde.</p>	<p>Haridustoetuse jaotuse aluseks võetud koefitsientidele põhinev arvestussüsteem ei ole kohalike omavalitsuste ja omavalitsusliitude poolt aktsepteeritud. Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt käivitatud protsess on kaugenemine varasemalt (2007.a) kokkulepitud haridusmudelile, mille kohaselt toetuse maht peab olema välja arvatud vastavalt kokku lepitud haridusmudelile. HTM on mitmepoolselt kokku lepitud haridusmudeli kõrvale jätnud, millega ei saa nõustuda. Väljavõtte Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu (OVL KTK) delegatsiooni läbirääkimiste lõppprotokollist 2015.a riigieelarve osas: OVL KTK delegatsiooni tehtud ettepanek: „Haridustoetuse kogumaht peab kujunema kuni 2012. aastani kehtinud valemi komponentide summast ja kindlustama õppekava täitmise kõigil kooliastmetel.“.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Tegemist on Vabariigi Valitsuse otsusega. Kehtiv toetusfondi baasmäärus (6.02.15 nr.16) on tähtajatu ja võimaldab valdadel ja linnadel toetuse suurust ja eelarvet pikemaks perioodiks prognoosida.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> ei ole nõus praeguse primitiivse meetodikaga, see ei rahulda kaugeltki KOV'te vajadusi.</p> <p>Ettepanek: tuua mudeli arutelu juurde kaugusparameeter.</p> <p>Lisaks, kui ei ole esitatud riigieelarvest eraldatavate vahendite mahtu, siis ei saa toetuse suurust ja eelarvet pikemaks perioodiks vallad ja linnad prognoosida.</p>

	Ei saa toetada ühtset pearaha I-III kooliastmeni, sest see ei arvesta tegelikke kulutusi. Haridustoetus peaks olema kooliastmeti diferentseeritud, nagu 2012. aastal.	
<b>Muud ettepanekud</b>	<b>Põhjendus</b>	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht</b> <b>Kokkulepe / eriarvamus</b>
<b>Ettepanek 1.</b> Analüüsida Vabariigi Valitsuse määruse nr 131 (2011) „Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ ja Vabariigi Valitsuse määruse nr 84 (2013) „Tervisekaitsenõuded koolidele“ ja PGS muudatused mõju ja kavandada lisandunud kulude katteks omavalitsuste tulude suurendamist.	Viimastel aastatel muudetud õigusaktidega lisanduvat kulu omavalitsustele ei ole piisavalt analüüsitud. Praktikas toob see kaasa omavalitsustele kulu mille katmiseks nende tulude maht ei ole piisav.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Valitsuskomisjon on valmis Omavalitsuste Koostöökoogu poolt analüüsitud õigusaktidega seonduvaid ettepanekuid arutama.  <b>Kokkulepe:</b> Sotsiaalministeeriumile esitatakse ettepanek teemapõhise töörühma loomiseks.
<b>Ettepanek 2.</b> Kohalike omavalitsuste poolt hallatavate erivajadustega laste koolide pidamise kulude katmine riigieelarvest.	Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lõikele 4 tagab riik koolide asutamise ja pidamise nägemis-, kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele, liikumispuudega õpilastele, kellel lisaks liikumispuudele esineb täiendav hariduslik erivajadus, liitpuudega õpilastele, intellektipuudega õpilastele, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilastele ning kasvatus eritingimusi vajavatele õpilastele. Vastavalt PGS § 2 lg 4 kehtib hüvitamiskohustus täies mahus, st samadel alustel riigi erikoolidega peab rahastama kõigi, sealhulgas KOV-ide omandis olevates üldhariduskoolides, sh tavakoolides õppivate nägemis- ja kuulmispuudega õpilaste, liikumispuudega õpilaste, kellel lisaks liikumispuudele esineb täiendav hariduslik erivajadus, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilaste, toimetuleku- ja hooldusõppel olevatele õpilaste ning kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste õppetegevust. (nt Tallinnas 4 kooli- mille kulu nendele koolidele. 2013. aastal oli 1 586 tuhat eurot).	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Kohaliku omavalitsuse pidamisel oleva hariduslike erivajadustega õpilastega kooli pidamise kulude katmise hüvitamiskohustust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lg 4 ei sätesta. Omavalitsustel on jätkuvalt õigus hariduslike erivajadustega koole pidada. Keskvalitsus annab hariduslike erivajadustega õpilaste õppekava täitmiseks kõrgemat pearahapõhist toetust. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe kontseptsioon ja elukestva õppe strateegia koolivõrgu programm näevad ette, et ressursimahukate hariduslike erivajadustega õpilaste tarvis tagab õppekohad hiljemalt aastaks 2023 keskvalitsus.  <b>KTK eriarvamus:</b> HTM selgitus ei ole pädev. Kui riik ei ole asutanud piisaval arvul koole erivajadustega laste jaoks ja seda teeb riigi asemel kohalik omavalitsus, peab riigil olema kohustus katta kõik selle kooli kulud, kuna riik on oma kohustuse jätnud täitmata.



<p><b>Ettepanek 3.</b> Finantseerida PGS-iga sätestatud uued täiendavad kulutused ( IBO rakendamine, õpilaste arengu toetamine, turvalisuse tagamine, HEV koordinaator jms.).</p>	<p>Vastavalt 01.01.2014 jõustunud PGS'le on kohalikule omavalitsusele seatud kohustusi, mis nõuavad täiendavat finantseerimist riigieelarvest. (Nt §16 lg 4 IBO rakendamine - õppe täiendavaks rahastamiseks riigieelarvest haldusleping koolipidaja ja HTM ministri vahel.).</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ei kohusta omavalitsust IBO õpet läbi viima. IBO õppe täiendavaks rahastamiseks sõlmib Haridus- ja Teadusministeerium iga-aastased toetuslepingud Tallinna ja Tartu linnaga. Õpilaste arengu toetamise, turvalisuse tagamise osas ei ole tegemist uute täiendavate kohustuste ja kulutustega.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> jätkatakse IO õppe toetamist</p>
---	---	--

### III. SOTSIAAL-, TÖÖ JA TERVISHOIU VALDKOND

#### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b> Toimetulekupiiri tõstmine 130 euron</p>	<p>Arvestades inimeste igapäevakulude kasvuga (hinnatõusud) ja miinimumpalga ning tulumaksuvaba miinimumi ebapiisavat kasvu on vaja tõsta toimetulekutoetuse maksmise aluseks olevat toimetulekupiiri.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015-2019 eelnõu kohaselt on plaanis tõsta toimetulekupiiri 2016. aastal 130 euron</p> <p><b>Kokkulepe:</b> toimetulekupiiri tõstetakse 130 € kuus.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Jätkata läbirääkimisi riigieelarves piisavate vahendite kavandamiseks ööpäevaringse erihoolekandeteenuse kättesaadavuse tagamiseks psüühilise erivajadusega inimestele.</p>	<p>Viimastel aastatel ehitatud peremajade erihooldusteenu maksumus on nii kõrge, et kliendi pension ei kata nõutud omaosalust ära. Kliendile peab peale omaosalustasu maksmist jääma kätte 15% pensionist. Vanemates kohtades seda probleemi ei ole. Kui klient suunatakse SKA poolt uude peremajja, siis üldjuhul tema pension ei kata kliendi omaosalust.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Erihoolekande järjekordade lühendamise küsimusega tegeletud jooksvalt ning vastavalt võimalustele eelarvet suurendanud. RES 2015-2018 raames on taotletud täiendavad vahendid järjekordade vähendamiseks. Hetkel on probleemiks pigem teenuskohtade puudus ja turu võimekus mahtusid tõsta kui järjekorrad. Väljatöötamisel erihoolekande arengukava on ka suunatud mh praegustele teenustele jõudmise aja ühendamisele. Lisaks aitab prob-</p>

		<p>leemi lahendamisele kaasa investeringute suunamine erihoolekande teenuskohtade loomisele.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> ööpäevaringse erihoolekandeteenuse kättesaadavus psüühilise erivajadusega inimestele ei ole piisav.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Näha ette hoonete rekonstrueerimisel ja kaasajastamisel takistusteta liikumise projektide rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest või Euroopa Liidu finantsperioodil 2014-2020 ESF vahenditest.</p>	<p>Puuetega inimeste õiguste konventsioon ja fakultatiivprotokoll ( jõustusid 29. juunil 2012) näevad ette ka ülesanded kohalikele omavalitsustele ligipääsetavuse parandamiseks, milleks aga neile vahendeid pole eraldatud.</p> <p><a href="https://www.riigiteataja.ee/akt/204042012006">https://www.riigiteataja.ee/akt/204042012006</a></p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> EL struktuurivahenditest ei ole programmiperioodil 2014-2020 planeeritud hoonete rekonstrueerimisel ja kaasajastamisel takistusteta liikumise projektide rahastamist.</p> <p>Küll aga on vahendeid planeeritud eluruumide kohandamiseks puuetega inimestele, et tagada nende parem toimetulek igapäevases keskkonnas.</p> <p><b>KTK Seisukoht:</b> KOV-idel ei ole hoonete rekonstrueerimisel ja kaasajastamisel takistusteta liikumise projektide rahastamiseks piisavalt vahendeid.</p>
<p><b>Ettepanek 4.</b> Näha riigieelarves ette piisavad vahendid ravi-kindlustuseta isikutele esmatasandi arstiabi kättesaadavuse tagamiseks</p>	<p>Põhiseadusest tulenev kõigi elanike õigus tervise kaitsele.</p> <p>Näiteks 2014. aastal osutati AS Ida-Tallinna Keskhaigla ravikindlustamatute osakonnas statsionaarset abi 349 ravikindlustusega hõlmamata isikule. Vastuvõtul sama osakonna ambulatoorses osas, lisaks perearstide vastuvõtul ja öömajade/varjupaikades õendusteenuse osutaja poolt said esmatasandi arsti/õe abi kokku 1223 patsienti. Linnaeelarveliste vahendite kulu 2014.a oli 353 145 eurot.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> RES'i lisataotluses on taotletud vahendeid, et tagada kindlustamata isikutele perearstiabi, ravimid ja uuringute võimalus. Arvestuste tegemisel on arvestatud kindlustamata isikute arvuks seisuga 01.01.2015 statistika andmeid - 79 433 isikut, pearaaha on arvestatud kolme vanusegrupi järgi, lisaks keskmine ravimikulu 2013 Eesti Haigekassa AA järgi isikule + uuringufond koefitsiendiga. 10 100 000 eurot.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> miks nii tähtsa probleemi lahendamiseks küsitakse vahendeid lisataotlusena. Miks peavad omavalitsused oma eelarvest selleks kulutusi tegema?</p>
<p><b>Ettepanek 5.</b> Analüüsida võimalusi ja kindlustada õendusteenuse kättesaadavus krooniliste tervisehäiretega koda-</p>	<p>Puudub piisav teenuse riiklik finantseerimine.</p> <p>Näiteks õendusteenust kroonilistele haigetele kodus</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Eesti Haigekassa peab oluliseks toetada õendusabi</p>

<p>nikele kodus</p>	<p>said Tallinnas 2014. aastal 191 isikut 1372 ravijuhuga, iga ravijuhu kohta keskmiselt 7 visiiti, visiite aastas kokku 9503. Linnaeelarveliste vahendite kulu 2014.a. oli 138 672 eurot. Teenust rahastatakse osaliselt ka Eesti Haigekassa poolt, kuid vajaliku teenuse maht on seoses elanikkonna vananemise ja krooniliste haiguste sagenemisega märgatavalt suurem. Ambulatoorne teenus patsiendile tema kodus on odavam ja mugavam kui iseseisva statsionaarne õendusabi osakonnas haiglas.</p>	<p>tegevuste järjest kasvavat osatähtsust ja see väljendub õendusabi eelarve jätkuvas ennakkasvus võrreldes teiste tervishoiuteenuste liikidega. Koduõenduse rahaliseks mahuks on 2015. aastal planeeritud 5,313 miljonit eurot, mis on 23% suurem võrreldes 2014. aasta eelarvega. 2015. aastal planeeritakse ühtlustada statsionaarse ja koduõenduse ravijuhu keskmist maksumust, millega alustati juba 2014. aastal (vt <a href="https://www.haigekassa.ee/sites/default/files/finants/ehk_eelarve_2015.pdf">https://www.haigekassa.ee/sites/default/files/finants/ehk_eelarve_2015.pdf</a>).</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> jääb ebaselgeks, kas valitsuse poolt võetavate meetmetega kindlustatakse täielikult õendusteenuse kättesaadavus krooniliste tervisehäiretega kodanikele kodus.</p>
<p><b>Muud ettepanekud</b></p>	<p><b>Põhjendus</b></p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht / Kokkulepe / Eriarvamus</b></p>
<p><b>Ettepanek 1.</b> Analüüsida toimetulekutoetuse väljamaksmise ja vajaduspõhise peretoetuse korraldamisega seotud administreerimiskulude mahtu ning teenuste arendamise seotud kulutuste katmine riigieelarvest.</p>	<p>Sotsiaalvaldkonnas omavalitsuste poolt osutatavate teenuste administreerimiskulude analüüs on aegunud, lisandunud on uued teenused, mille administreerimiskulu ei ole adekvaatselt hinnatud. Nende teenuste administreerimiskulude katmisel lähtuda põhimõttest, et antud kulude katteks peab riik eraldama vahendi mahus mis katavad ära tegeliku kulu.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b>  Eraldi analüüsiks me hetkel vajadust ei näe. Aastate lõikes on eraldatud KOV'tele (eelmisel aastal toimetulekutoetust saanute ja vajaduspõhise toetust taotlenute arvu alusel) eraldanud vahendeid järgmiselt: 2012 – 817 957 €; 2013 – 987 852 €; 2014 - 909 577 €.  Viimase aasta jooksul on täiustatud STAR'i tehnilist lahendust, mis säästab KOV aega andmete sisestamisele ja kontrollimisele. Seega riik on KOV'te administreerimiskulude katmise ja optimeerimise vajadusega arvestanud ja arvestatakse ka edasistel infosüsteemi arendustel.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni seisukohaga ja taotleb oma ettepaneku arvestamist.</p>

<p><b>Ettepanek 2.</b> Reguleerida seadusega KOV vastutus sotsiaalteenuse osutamisel ja tagada sätestatud kohustuste täitmiseks vajalik tulubaas.</p>	<p>SHS § 26 lõikes 1 nähakse ette rida abimeetmeid, mida on kohustatud osutama kohalikud omavalitsused. Muu hulgas tuleb valla- või linnavalitsusel korraldada puuetega isikutele teiste inimestega võrdsete võimaluste tagamiseks, nende aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus ja iseseisvaks toimetulekuks invatransporti, samuti määrata vajadusel tugiisik või isiklik abistaja või pakkuda muid sobivaid meetmeid. Mõlemad meetmed aitavad avardada puudega inimese liikumisvõimalusi, mis on vältimatuks eelduseks nii võrdsete võimaluste, aktiivsuse kui ka iseseisva toimetuleku tagamisel.</p> <p>Näiteks: Õiguskantsler väidab Tallinna Linnavalitsusele (05.01.2015 nr 7-5/140948/1500019) saadetud kirjas, et kohalik omavalitsus võib eeldada liikumistakistusi kogevate teatud puudega inimeste vajadust invatransporditeenuse järele ja osutada invatransporti universaalses mahus, kuid peab siis kui määratletud eeldustel osutama invatransport ei kata ära inimese abivajadust ja kui täiendava abita oleks tema põhiõigus ja –vabadus eba-proportsionaalselt riivatud, tagama inimese vajadustele vastava abi.</p> <p>Seaduseandja peaks reguleerima Sotsiaalhoolekande seaduse tasandil eelpool loetletud teenused ning täpsustama ka kohaliku omavalitsuse ja isiku enda vastutuse teenuste osutamisel.</p> <p>Samuti peaks riik omavalitsustele tagama seadusega sätestatud kohustuse täitmiseks vajaliku tulubaasi.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Ettevalmistamisel on sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu, kus on kirjeldatud sotsiaalteenused ja millega kehtestatakse sotsiaalteenustele miinimumnõuded. Eelnõus on kirjeldatud ka nõuded tugiisikuteenusele ja isikliku abistaja teenusele ning sotsiaaltranspordi teenusele.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> Valitsuskomisjon on jätnud tähelepanuta KTK nõude tagada seadusega pandud ülesande täitmiseks tulubaasi täiendamine.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Töötada välja Lastekaitse seaduse § 37-s sätestatud lasteasutuse sisehindamise nõude täitmiseks vastav juhendmaterjal</p>	<p>Alates 01.01.2016 jõustub uus Lastekaitse seaduse § 37 sätestab lasteasutuse sisehindamise nõude, mis on tegevus, mille käigus hinnatakse lasteasutuse töökorraldust ja töökeskkonda ning tegevuste tulemuslikkust lapse õiguste ja heaolu tagamisel. Sisehindamise käigus selgitatakse välja lasteasutuse eesmärkide täitmist toetavad ja takistavad asjaolud ning analüüsitakse lasteasutuse tegevuse vastavust õigusaktidele.</p> <p>Meile teadaolevalt ei ole koostatud lasteasutustele</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Sotsiaalministeeriumi 2015. aasta tegevusplaanis vastavat tegevust planeeritud ei ole ning selleks ei ole planeeritud ka riigieelarvelisi vahendeid. Samas võib koostöös omavalitsustega vastava juhendi koostamist planeerida 2016/2017 aastal.</p> <p>Lastekaitse seaduse § 35 järgi on lasteasutuseks asutus, mis seaduse või muude õigusaktide alusel osutab lastele sotsiaal-, haridus- või statsionaarseid</p>

	<p>konkreetset juhendmaterjali, kuidas nad antud tegevust võiks läbi viia.</p>	<p>tervishoiuteenuseid. Seega kehtivad nendele asustele erinevate valdkondade õigusaktidega kehtestatud nõuded.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde.</p>
<p><b>Ettepanek 4.</b> Tagada STAR programmi tõrgeteta töö ja viia läbi STAR'i arendused kooskõlastatult KOV'ite vajadustega.</p>	<p>STAR'i arendustööd on programmi muutnud kasutajasõbralikumaks, kuid riik peab jätkuvalt kavandama arendustöid STAR programmi täiustamiseks. STAR peaks muutuma sotsiaaltöötajale oluliseks abivahendiks. Oluline on, et STAR arendataks tsentraalselt edasi ka teenuste osas, võimaldamaks dokumenteerida hindamise protsessi ja genereerida haldusotsus teenuse saamise/mitte saamise kohta.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b>  STAR rakenduse ja STAR andmeaida edasiarendustega jätkatakse.  Kasutajatelt laekunud ettepanekuid analüüsitakse ja võimalusel tehakse ka täiendusi rakenduses. Rakenduse toimivust monitooritakse spetsiaalse tarkvara abil ja vajadusel tehakse optimeerimistöid. Teenuste mooduli edasiarendused viiakse läbi 2015.aasta sügiseks ning seejärel peaks rakendus saama mõistlikult kasutatavaks ka teenuste menetlemise osas.  Sotsiaalministeerium on ette valmistamas sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõud, milles täpsustatakse andmete hulk, mida STAR'i kantakse. Muudatuse üheks kaasnevaks eesmärgiks on asendada tänane kõigile osapooltele mahukas aruandluspõhine statistikakogumine kiirema ja paindlikuma registripõhise statistikaga ka teenuste ja KOV toimingute osas.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK ei nõustu Valitsuskomisjoni selgitusega, mille kohaselt SHS muudatustega paraneb KOVide olukord. Menetletava eelnõu tagajärjel kasvab STAR'i kantavate andmete hulk oluliselt, mis toob omakorda kaasa sotsiaaltöötajate töökoormuse märgatava kasvu ja suureneb STAR'i kasutamiskoormus. Väide, et muudatusega asendatakse mahukas aruandluspõhine statistikakogumine kiirema ja paindlikuma registripõhise statistikaga, ei muuda STAR'i töökindlaks.</p>

#### IV. KULTUURI- JA SPORDI VALDKOND

##### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b> Suurendada vahendeid rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ja raamatukogude infosüsteemi arendamiseks. Näha 2016. aastaks selleks 1 855 740 €</p>	<p>Eraldised rahvaraamatukogudele on samal tasemel 2009. aastaga ja ei ole piisavad valdkonna rahastamiseks. Kohalike omavalitsuste eelarvete koormus on järsult suurenenud.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Kultuuriministeerium on käesoleval 2015. aastal suurendanud teavikute ostmiseks eelarvevahendeid 5% võrra (võrreldes 2014 aastaga) sisemiste ressursside arvelt. Peame teavikute soetamise toetamise suurenemist vajalikuks ka tulevikus.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> Toetus jääb 2015. aasta tasemele.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse läbi viimise kulude katmiseks. Näha selleks ette 2016. aastal vähemalt 241 584 €</p>	<p>Riikliku õppekava raames läbiviidav ujumise algõpetus on kallinenud viimastel aastatel tunduvalt. Eriti maapiirkondades on vähe sobivaid ujulaid ning transpordi kulutused kasvavad kiiresti.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Vajadus vahendite juurde lisamiseks on olemas ja põhjendatud. Kultuuriministeerium on täiendavate vahendite eraldamise ettepaneku Rahandusministeeriumile esitanud.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> Toetus jääb 2015. aasta tasemele, lisavõimaluste korral toetatakse eelarve kasvu.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Jätkata kooride-, rahvatantsurühmade, orkestrite, harrastusteatri tegevuse toetamist riigieelarvest.</p>		<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Vahendeid selleks otstarbeks ei ole planeeritud vähendada.</p> <p><b>Kokkulepe:</b> Toetus jääb 2015. aasta tasemele.</p>
<p><b>Ettepanek 4.</b> Suurendada vahendite mahtu muinsuskaitseala tegevuseks ja muinsuskaitse halduslepingute professionaalsemaks täitmiseks, sealjuures:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Eraldada vahendeid muinsuskaitse- ja miljööväärtuslikes piirkondades asuvate hoonete renoveerimistoetu-</li> </ul>	<p>Kohalike eelarvete tulud valdkonna toetamiseks ei ole piisavad. Muinsuskaitse tegevuseks ei ole omavalitsuste tulubaasi vahendeid planeeritud, seega selle tegevuse rahastamine on toimunud teiste valdkondade rahasta-</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Vajadus vahendite juurde lisamiseks on olemas ja põhjendatud. Kultuuriministeerium on täiendavate vahendite eraldamise ettepaneku Rahandusministeeriumile esitanud.</p>



## V. MAA JA KESKKONNAVALDKOND

### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b> Eraldada vahendid riigi- ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks. Näha selleks 2016. aastal ette vähemalt 65 000 eurot</p>	<p>Jätkuvalt on vajadus katta riigieelarvest Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise ja haljastamise kulu ja katta ka riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Nõustume osaliselt. Kogu riigi omandis oleva ja reformimata maa hooldamine ei ole vajalik, sest enamik maatulundusmaa sihtotstarbega looduslike alasid hooldust ei nõua. Hooldamist saame teostada vajaduspõhiselt eelarves ette nähtud vahendite ulatuses</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> jääb arusaamatuks mõiste hädavajalik. Ei nõustu vahendite taotlemisega lisaelarve kaudu, kuna see ei kindlusta selle ülesande täitmiseks vahendeid.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Leida lahendus omavalitsusliitude ettepanekule tunnistada kehtetuks või vähendada kohustust kanda munitsipaalomandisse antud maa võõrandamisel riigieelarvesse 65 % maa turuväärtusest.</p>	<p>Vajalik on jätkata läbirääkimisi seadusandluse muutmiseks omavalitsuste territooriumil ettevõtluse arengu tagamiseks.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Ei nõustu ettepanekuga, 65% tasumine maa turuväärtusest jääb jõusse, lahendused ettevõtluseks vajaliku maa andmiseks KOV-le on VV poolt heaks kiidetud.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde. KTK ei nõustu KeM põhjendustega, Valitsuskolitsiooni seisukoht on et KOV peab tegelema ettevõtluse arendamisega ja selleks omama ka piisavalt maad.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Jätkata läbirääkimisi selleks, et luua kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks vajalike</p>	<p>Vajalik on luua kompenseerimismehhanismid omanikele kuuluvate maade osas, mis on vajalikud</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Ei nõustu kompensatsioonimehhanismi välja töö-</p>



<p>maade eraomanikelt omandamise kulude kompensatsioonimehhanismid.</p> <p>Kaaluda Riigivaraseaduse täiendamist sättega järgmises sõnastuses: „ MRS § 31 lg 1 p 8 alusel riigi omandisse jäetud maa võõrandamisel laekunud tasust kantakse 35% kohaliku omavalitsuse üksusele ehitusseaduse §-s 13 märgitud kohustuse täitmiseks.</p>	<p>omandada kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks ja arenguks.</p>	<p>tamisega eraomanikelt maade omandamiseks .</p> <p>Planeerimisseaduse § 131 täiendamine annab KOV-le kindluse, et detailplaneeringualal paikneva omandi üleminekul on tagatud halduslepingu täitmine.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> Jätkata antud teemal läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse leidmiseni.</p>
<p><b>Ettepanek 4.</b> Lõpetada maksuvabastuste ja maksusoodustuste andmine maamaksust vabastamise või maamaksu vähendamise teel looduskaitsealuste ja muude looduskeskkonkakaitsealadelt.</p>	<p>Hüvitada maadele seatud piirangute tõttu omanike vähenenud tulud otse riigieelarvest erinevate toetusmeetmete arvel.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>KeM ei toeta ettepanekut lõpetada maksusoodustuste süsteem millega looduskaitsealustelt maadel rakendatakse maamaksust vabastamist või vähendamist. Koostöös RaMiga kaalutakse looduskaitsealade maamaksu vabastuste osas KOVide autonoomia suurendamist.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma ettepaneku juurde. KeM seisukoht ei ole millegagi põhjendatud.</p>
<p><b>Muud ettepanekud</b></p>	<p><b>Põhjendus</b></p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht</b> <b>Kokkulepe / eriarvamus</b></p>
<p><b>Ettepanek 1.</b> Täiendada looduskaitseadust asendustäitmise ja sunniraha kohaldamise sätetega, et tagada asendusistutuse täitmine.</p>	<p>LKS § 45 sätestab, et tiheasustusel asuvaid üksikpuid, välja arvatud kasvav mets metsaseaduse tähenduses ja viljapuud, tohib raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab kohalik omavalitsus. Muudatus tooks kaasa raieloa kõrvaltingimusena kohaldatava asendusistutuse kohustuste tõhusama täitmise.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Ei nõustu ettepanekuga. 01.07.2014 on jõustunud LKS muudatus millega sätestati § 706 - Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 32 000 eurot. Meie hinnangul peaks selle punkti rakendumisega olema probleem lahendatud.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Täiendada Metsaseaduse § 41 punktiga, mis kohustab riiklikku Keskkonnaametit kooskõlastama tiheasustusel väljaantava metsateatise KOV'ga.</p>	<p>Linnakeskkonnas, eriti Tallinnas, kuid ka mujal on raietööd kõrgendatud tähelepanu all ja raiumise alustamise korral pööratakse info saamiseks esimesena KOV</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Ei nõustu ettepanekuga Metsateatise kooskõlastamise/ mittekooskõlasta-</p>

	poole. Metsad on tiheasustusaladel väga oluline väärtus ning seetõttu tuleb raieid vaadata ka linnakeskkonna seisukohast mitte ainult metsamajandamise seisukohast.	misega KOV poolt ei kaasne kohaliku omavalitsuse õigus keelata raiet. Metsaomaniku jaoks teeks eelnõuga kavandatu metsateatise menetlemise protsessi ainult pikemaks, ilma et sellega kaasneks raie lubamise või keelamise otsuse muutmine. See ei ole põhjendatud lisaks Keskkonnaameti loale veel kohaliku omavalitsuse sekkumine selles etapis.
<b>Ettepanek 3.</b> Kehtestada võrdsed tingimused vooluveekogude ja maaparandussüsteemide korrastamise ja hooldamise finantseerimiseks tiheasustusaladel	Omavalitsuste piire ületavate vooluveekogude hoolduseks puudub terviklik finantseerimislahendus. Vooluveekogude seisundi parendamiseks on võimalik toetust taotleda Keskkonnainvesteeringute Keskusest. Maaparandusseaduse mõistes maaparandussüsteeme linna territooriumil ei ole. Linnade territooriumitel asuvad kraavid on rajatised, millede hoolduseks maaparandussüsteemide hoolduseks mõeldud toetused ei laiene.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Ei nõustu ettepanekuga. Selles osas on meie seisukoht, et vooluveekogude korrastamist ja seisundi parandamist toetatakse KIK-ist vastavalt vee seisundi parandamise vajadusele. Me ei toeta tiheasustusaladel olevate veega seotud maastikukujunduslike elementide (tiigid, basseinid, kraavid, sademevee süsteemid jms) korrastamist. See on tiheasustusalal rajatav infrastruktuur, mille enamasti puudub otsene seos veekaitsega. <b>KTK seisukoht:</b> Jätkata läbirääkimisi pooli rahuldava lahenduse leidmiseni.
<b>Ettepanek 4.</b> Täpsustada ühisveevärgi seadustõiguste ja kohustuste osas sademeveesüsteemide korrastamiseks ja sademevee teenuse aluste kehtestamiseks. Ühtlasi peame vajalikuks ÜVK seaduse väljatöötamiskavatsuse uut läbitöötamist ja teistkordset esitamist EIS-i, kuna 21.01.2015 esitatud versioon oli väga suurte puudustega ja ei olnud vormikohane.	Käesoleval hetkel ei ole üheselt määratud sademeveesüsteemide (kraavide, truupide) ning liigniiskete alade hoolduse korraldamine. See vajab õiguslikult reguleerimist ning lisaks ka sademeveerajatiste hoolduseks vahendite eraldamise küsimuse lahendamist.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Nõustume osaliselt ja kaasame kõik osapooled ÜVK seaduse väljatöötamisse. <b>KTK seisukoht:</b> KTK ei nõustu KKM seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde.
<b>Ettepanek 5.</b> Luua üleriiklik veebipõhine lemmikloomade register, mida haldaks riik ja kehtestada lemmiklooma omaniku le kohustus mikrokiipimiseks ning üleriigilisse registrisse kasside-koerte kandmiseks.	Kehtiv lemmikloomade registri süsteem ei võimalda üleriigilisel küsimust lahendada ning on liiga kallis.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Lemmikloomade valdkonna eest vastutab Põllumajandusministeerium. <b>KTK seisukoht:</b> KTK jääb oma taotluse juurde olenemata sellest, millise ministeeriumi vastutusalasse teema kuulub.
<b>Ettepanek 6.</b> Tagada kohalikele omavalitsustele õigus valikuteks, millise mudeli alusel korraldada jäätmehooldeteenust.	KOV võimalusi ja garantiisid jäätmehooldele, kui riigi ühe elutähtsa teenuse, korraldamiseks ei tuleks jätku-	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Nõustume osaliselt ja kaasame kõik osapooled

	<p>valt kitsendada või olematuks muuta vaid tugevamaks ja adekvaatsemaks muuta.</p> <p>Üleriigilised omavalitsusliidud on korduvalt läbirääkimistel ning oma kirjades sellele tähelepanu juhtinud, sh 2010. aastal ja sellele järgnevalt korraldatud jäätmeveo in-house erandi keelu sätestamise puhul Riigikogu poolt, millega KOV'ide otsustusõigust korraldada oma pädevusse kuuluvaid küsimusi parimal võimalikul moel piirati olulisel määral.</p> <p>Peame oluliseks tagada jätkuvalt jäätmeseaduses ka võimalus, kus jäätmevaldaja on kohaliku omavalitsuse kliendiks, mitte jäätmekäitleja otseseks lepingupartneriks.</p>	<p>jäätmehooldusteenust käsitlevate õigusaktide väljatöötamisse</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
<p><b>Ettepanek 7</b> Arvestada CO2 kvootide müügitahingutest laekuvate vahendite suunamisel võimalustega linnade ja valdade säästlikuma elukorralduse tagamiseks</p>	<p>Ettepanek on kaaluda võimalusi tulevaste perioodide CO2 kvootide müügitahingutest laekuvaid vahendeid:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) suunata suuremate linnade välisvalgustuse alaste kokkuhoiumeetmete rakendamiseks, sealhulgas amortiseerunud valgustite koos kand- ja liinielementide uuendamisega, mitmeastmelist juhtimist võimaldavate juhtimissüsteemide ja selleks sobivate valgustussüsteemide soetamiseks;</li> <li>2) rakendada linnades jalgrataste laenutussüsteemide loomiseks, integreerimaks rongiliine, maaliine ja linnasisest ühistransporti.</li> </ol>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Linnade välisvalgustuse meede („Tänavavalgustuse taristu renoveerimine“) on 2014+ EL struktuurivahenditest (Ühtekuuluvusfondist) kavandatud ja meetme määrus on MKM juhtimisel ettevalmistamisel. Kui on ettepanekuid tolle toetusmeetme tingimuste teemal, siis palume saata need MKM energeetika osakonnale. Enne kui täiendavaid vahendeid kaaluda peaks selguma, milliste tulemusteni on võimalik ÜF vahendite kasutusega jõuda ning missugustele tegevustele keskendumine annab suurimat mõju energiatõhususe ja –säästu seisukohalt.</li> <li>2) Nn linnade rattaringluse projekti idee on ette valmistatud KKM, KIK ja AF koostöös ja sellele on vahendeid otsitud-taotletud varasema nn CO2 kvoodikauplemise (AAU-lepete) raames, jätkub sellele meetmele vahendite otsimise teise kvoodikauplemissüsteemi raames (non-ETS-i AEA vahendid).</li> </ol>

## VI. MAJANDUSE VALDKOND

### 6.1. ETTEPANEKUD TEEHOIU JA TRANSPORDI VALDKONNAS

#### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus												
<p><b>Ettepanek 1.</b> Suurendada toetusfondi (ToF) vahendeid kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete täitmise kvaliteedi ja mahu tagamiseks.</p> <table border="1" data-bbox="107 627 835 831"> <thead> <tr> <th></th> <th>2014 tegelik</th> <th>2015 EA</th> <th>2016 ettepanek</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eraldis kohalike teede hoiuks</td> <td>28 071 000</td> <td>28 012 500<sup>[1]</sup></td> <td>58 870 000</td> </tr> <tr> <td>Eraldise kasv KOV teedele</td> <td></td> <td>-58 500</td> <td>30 857 500</td> </tr> </tbody> </table>		2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek	Eraldis kohalike teede hoiuks	28 071 000	28 012 500 <sup>[1]</sup>	58 870 000	Eraldise kasv KOV teedele		-58 500	30 857 500	<p>Eesti teedest moodustavad olulise osa kohalikud teed, mille korrashoid on ühiskonna jätkusuutlikuks toimimiseks vajalik.</p> <p>Senini kohalike teede hoiuks eraldatavate vahendite maht ei ole piisav ning on võrreldes riigi teedele eraldatavate vahendite mahuga ebaõiglaselt väike.</p> <p>Vt ka Riigikogu, 12. detsembril 2013.a. olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu "Kohalike teede hoiu korraldamine" (raport „Kohalike teede hoiu korraldamine“, <a href="http://www.riigikogu.ee/tegevus/parlamentaarne-kontroll/olulise-tahtsusega-riiklikud-kusimused-ja-raportid/olulise-tahtsusega-riiklike-kusimuste-ja-raportite-arutelu-detailvaade/OTRK:Kohalike%20teede%20hoiu%20korraldus/19d460e8-06f4-485a-acfc-430ca651bdfd/">http://www.riigikogu.ee/tegevus/parlamentaarne-kontroll/olulise-tahtsusega-riiklikud-kusimused-ja-raportid/olulise-tahtsusega-riiklike-kusimuste-ja-raportite-arutelu-detailvaade/OTRK:Kohalike teede hoiu korraldus/19d460e8-06f4-485a-acfc-430ca651bdfd/</a>)</p> <p>Toetusfondi kaudu teehoiu vahendite jaotamine peab toimuma kindlate kriteeriumite alusel, kusjuures jaotamise aluseks peab olema teede pindala, mitte pikkus. Kinnitada tuleb kindlad kriteeriumid, mis võetakse</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Kohalike omavalitsuse teehoiu toetuseks on 2016. aasta eelarve eelnõus kavandatud 29,7 mln.</p> <p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015-2019 eesmärgile suurendada kohalike teede rahastamist on MKM esitanud 2016. a riigieelarve koostamise protsessis lisataotluse kohalike teede hoiu toetuse suurendamiseks toetusfondis 5 mln € võrra. Lisataotlus on esitatud ka Tartu linnale ja Tartu vallale Muuseumi tee remondiks ning Keila vallale A. Pärdi Keskuse juurdepääsu tee rekonstrueerimiseks.</p> <p>Pärast inventeerimise läbiviimist ootame omavalitsusliitude ühist ettepanekut vahendite jaotuse mudeli kohta</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
	2014 tegelik	2015 EA	2016 ettepanek											
Eraldis kohalike teede hoiuks	28 071 000	28 012 500 <sup>[1]</sup>	58 870 000											
Eraldise kasv KOV teedele		-58 500	30 857 500											
<p>[1] Sellest 24 712 500 eurot kajastatakse Vabariigi Valitsuse toetusfondis (liik 20) ning 3 300 000 eurot Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas projektipõhisteks toetusteks (liik 30).</p> <p>Näha ette alates 2018. aastat kohalikele omavalitsustele teehoiu vahendite eraldamine mahus, mis on võrdne vähemalt 30 % -ga riigiteedele eraldatavate vahendite üldmahust.</p> <p><b>Ettepanek 1.1.</b> Teehoiuks mõeldud vahendite eraldamiseks toetusfondi kaudu töötada kohalike teede inventariseerimise järel välja uus rahastamismudel mis põhineb muuhulgas teede pinnauhikul ja liiklussageduse andmetel.</p> <p>Kohalike teede juhtumipõhiseks toetuseks eraldada vahendeid riigieelarvest täiendavalt riigi eelarvestrateegias kohalike teede</p>														

<p>hoiuks kavandatud vahenditele.</p>	<p>aluseks tee laiuse mõõtmisel (kas teekatte laius, teemaa laius, sh teepeenrad jm). Arvestada tuleb ka jalgrattaja/või jalgteid. Kuni puudub teede pinna-arvestusel põhinev register jätkatakse teehoiu vahendite jaotust proportsioonis 1: 5.</p>	
<p><b>Ettepanek 2.</b> Leppida kokku ja seadustada linnalisi asulaid läbivate teede omandivorm ja teehoiu rahastamine. Alustada olemuslikult linnu/valdu läbivate riigimaanteed, sh. TEN-T võrgustikku kuuluvate maanteed hoiu rahastamisega riigieelarvest.</p>	<p>Olemuslikult riigimaanteed ja riigile strateegiliselt tähtsate transpordijätkatavate ühendusteena tuleb nende korrashoidu finantseerida riigieelarvest selleks eraldi kavandatavate vahendite arvel.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b>          Transpordi arengukava 2014-2020 üheks eesmärgiks on teede omandipõhise jaotuse ja finantseerimise põhimõtete täpsustamine. Maanteeametile on pandud ülesandeks 2017 aasta IV kvartaliks töötada välja ettepanekud, millistel põhimõtetel jaotatakse teid riigi-, kohaliku omavalitsuse ning erateede ning kuidas toimub pikas perspektiivis nende hoiu rahastamine. Ettepanekud esitatakse Vabariigi Valitsusele tutvumiseks ja otsustamiseks.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK võtab MKM seisukoha teadmiseks ja teeb ettepaneku kiirendada lahenduse leidmist.</p>
<p><b>Ettepanek 3.</b> Näha ette transpordivaldkonnas takistusteta liikumise projektide rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest ja EL struktuurivahendite programmiperioodi 2014-2020 transpordi valdkonna vahenditest.</p>	<p>Kohalikel omavalitsustel puuduvad vahendid kohalike teede ja tänavate piisavaks hoiuks, ning selliste projektide elluviimiseks.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b>          Alates 2004 aastast käsitletakse riigisiselt planeeritavate programmide alusel kavandatud välisvahendeid riigieelarve osana. Projektide 85% abimäär näol on tegemist riigi toetusega. Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada oma teede ja linnatänavate korrashoidu ning tagada välisvahenditest rahastatavate projektide omafinantseering. Riik on antud iseloomuga küsimuses ette näinud perioodist 2014-2020 kaks erinevat toetusemeedet kohalikele omavalitsustele:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• meede KOV'idele raudteepeatuste ühendamiseks kohaliku liiklusega, kust KOV'idel on võimalik taotleda erinevatele projektidele 85% suurust toetust, mis on suunatud just omavalitsusüksuste elanike</li> </ul>

		<p>liikumisvajaduste rahuldamiseks.</p> <p>Riik on näinud ette võimaluse taotleda 85% toetust suurematel linnadel (Tallinn, Tartu, Narva) neid läbivate TEN-T teede rekonstrueerimiseks, mida kasutavad nii kohalik- kui transiitliiklus. KOV'id on ka Vabariigi Valitsusele need projektid esitanud, millele toetust soovitakse saada ning VV ka 19.02.2015 KOV'ide poolt esitatud projektide toetamise kinnitanud.</p> <p><b>KTK eriarvamus:</b> MKM on asunud väärale seisukohale tõlgendades KOKS § 6. KOKS ei sätesta midagi välisvahenditest rahastatavate projektide omafinantseeringu tagamise osas.</p> <p>Lisaks ei tähenda KOKS § 6 sätestatud teede ja linnatänavate korrashoiu korraldamine selle tegevuse rahastamist. KOKS ei sätesta vahendeid ühegi ülesande rahastamiseks.</p>
<b>Muud ettepanekud</b>	<b>Põhjendus</b>	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht</b> <b>Kokkulepe / eriarvamus</b>
<p><b>Ettepanek 1.</b> Kaaluda teeseaduse § 27<sup>le</sup> vastava ehitusseaduse regulatsiooni täiendamist teel paikneva teevälise rajatise omaniku kohustusega hüvitada nende rajatise mittekorrasoleku tagajärjel tekkinud kahju (liikluskahju juhtumid seoses mittekorras kaevupäiste- ja luukidega).</p>	<p>Avalik õigus on loodud ühiste asjade korraldamiseks avalikes huvides, millises valdkonnas suurel määral seni oli ka Teeseadus, sisaldades küll asjaõigusest eraõiguse norme kuid sätestades avaliku õigusena teede korrashoiu kohustused, sh rahastamise jne nõuete ning kolmandate isikute suhtes piirangud koos ulatusega jpm. Teede rahastamine ning teehoiu kavandamine on viidud väljapoole MKMi haldusala seadusi. Suur osa Teeseadusest soovitakse viia Liiklusseadusesse, teehoiu rahastamine Eelarveseadusesse, kus ei ole sätestatud sihtotstarbeline rahastamine, mis võib oluliselt halvendada edaspidi riigieelarvest teehoiu rahastamist.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht::</b></p> <p>Antud ettepanekut menetles ka Riigikogu ehitusseadustiku menetlemisel. Selle tulemusel täiendati ehitusseadustiku § 97 lõikega 5, mille kohaselt teel paikneva teise isiku omandis oleva teevälise rajatise, sealhulgas melioratsiooni- ja hüdrotehnilise rajatise, korrashoiu tagab teevälise rajatise omanik, mis ei välista tee omaniku vastutust isiku ees, kellel tekkis kahju tee seisundinõuetele mittevastavuse tõttu. Teevälise rajatise omanik vastutab tee omaniku ees võlaõigusseaduses sätestatud korras.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Leida võimalused seadusemuudatuseks, mis võimaldaks teeregistris arvele võtta ka tänavaid mis asuvad val-</p>	<p>Leida võimalus ühise arutelu algatamiseks õigusaktide muudatuste vajaduse kaalumiseks tänavate asukoha</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b></p> <p>Ettepaneku rakendamiseks peaks muutma jõustu-</p>

dade territooriumil tiheasustuse piirkondades. (uusarendused ja vanad külad ning alevikud)	tunnuste täpsustamiseks tiheasustusaladel.	nud ehitusseadustikku, mille kohaselt on tänav tee, mis paikneb linnas, alevis või alevikus. Antud muudatusel oleks olulised mõjud ülejäänud teehoiu regulatsioonile, sest mitmed nõuded on seotud tänava definitsiooniga.  <b>KTK seisukoht:</b> KTK jääb oma taotluse juurde, sõltumata sellest kas seadus alles jõustub või on juba jõustunud.
<b>Ettepanek 3.</b> Lähtudes Riigikohtu üldkogu otsusest, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil kavandada ühistranspordiseaduse muutmine, pidades silmas vajadust kompenseerida ühistranspordiseadusest tulenevate riigipoolsete sõidusoodustuste tõttu saamata jäävad tulud kohalikele omavalitsustele.	Valitseb ebanormaalne olukord, kus riik on omavalitsustele, sh Tallinna linnale pannud peale hulgaliselt kohustusi sõidusoodustuste andmise osas samas aga neid kulusid ei kompenseerita.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Riigikohtu üldkogu pole ettepanekus esitatud sõnastuses otsust teinud ja ka Riigikogu 01.10.2015 jõustuva uue ühistranspordiseaduse heakskiitmisel ei pidanud mõistlikuks antud ettepanekut seaduses rakendada. KOV-d kasutavad ühistranspordi korraldamisel nii avaliku eelarve vahendeid kui teenuse eest makstavat piletitulu teenuse finantstasakaaluks vajalikus proportsioonis, seaduse kohaselt abi vajavatele sotsiaalsetele sihtrühmadele sõidusoodustuste hüvitamine toimub solidaarsuspõhimõttel.

## 6.2. ETTEPANEKUD ELAMUMAJANDUSE VALDKONNAS

### Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Muud ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<b>Ettepanek 1.</b> Võttes aluseks Vabariigi Valitsuse ja üleriigiliste omavalitsusliitude vaheliste läbirääkimiste töökorra punkti 22 moodustada elamumajanduse poliitika küsimuste käsitlemiseks elamumajanduspoliitika töörühm.		<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Töörühm kutsutakse kokku selle aasta lõpus või järgmise aasta alguses. Eelnevalt kaardistatakse täpsemad töörühmas arutelule tulevad teemad.  <b>KTK seisukoht:</b> KTK taotleb jätkuvalt selle küsimusega tegelemist.

## 6.3. ETTEPANEKUD IKT VALDKONNAS

## Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Muud ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p><b>Ettepanek 1.</b> Jätkata läbirääkimisi kiire valguskaablipõhise lairibaühenduse jaevõrgu loomiseks turutõrke piirkondades ja selle riiklikuks toetamiseks. Selleks:</p> <p>a. vähendada sidevõrgu ehitamisega kaasnevat halduskoormust, lihtsustades vastavat õigusraamistikku. Rakendada „viimase miili“ põhimõtte ka omavalitsuste haldus ja haridushoonete ühendamiseks kiire inter-netiühendusega;</p> <p>b. edendada kiire interneti arendamist toetavat kogukondlikku algatust;</p> <p>c. toetada turutõrke aladel, sealhulgas maapiirkondades, „viimase miili“ ühenduste rajamist selliselt et eratarbijal oleks võimalik liituda võrguga talutava ühinemistasuga.</p>	<p>Arendatav valguskaablipõhine lai-ribavõrk ei kindlusta kiiret inter-netiühendus maapiirkondades. Tänapäevased suured teenusepakkujad ei ole huvitatud võrgu väljaarendamisest enamuses piirkondades tulenevalt vähesest klientide arvust. Samas soovitakse laiendada kiireid Wifi võrke, mille tegelikult kättesaadavad kiirused ei ole piisavad ja kasutustasud ei ole maapiirkondades vastuvõetav.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Jätkata läbirääkimisi.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK ei näe, et riik tegeleks maapiirkondades mobiilsete ühenduste ühinemistasude vähendamiseks ettepanekute väljatöötamisega. Maapiirkonnas mobiilse püsühenduse tasud on ülemäära kõrged ja ei võimalda tihti elanikel seda kasutada. Mõistetamatu on maal ja linnas elavate inimeste erinev kohtlemine.</p>
<p><b>Ettepanek 2.</b> Töötada välja Vabariigi haridusametuse 21.sajandi IKT infrastruktuuri kontseptsioon ja rakendada see hiljemalt 2016 aastal.</p>	<p>Antud lahendus annab võimaluse kõikidel vabariigi haridusametustel kasutada nii olemasolevaid kui ka loodavaid inforessursse (filmid, õppematerjalid jt) õppetöö taseme ühtlustamiseks erinevates haridusametustes sõltumata nende asukohast.</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Elukestva Õppe Strateegia rakendamiseks on kavandatud Digipöörde programm, mille raames arendatakse õppevara (perioodil 2015-2020, eelarve ca 40 miljonit eurot) mis saab olema koolidele ja õppijatele tasuta kasutatav.</p> <p>Digitalse õppevara kasututelevõtu eeldus on vajadustele vastav IKT infrastruktuur, toetava meetmena on planeeritud HTM ja MKM koostöös üldhariduskoolide internetiühenduse kaasajastamise programm. (13,2 miljoni eurot).</p> <p>Kohalikel omavalitsustel on vajalik hinnata koolide IKT hangete ning töökorralduse konsolideerimisvõimalusi omavalitsuses ning koostöös teiste koolipidajatega.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK jääb oma ettepaneku juur-</p>



<p><b>Ettepanek 3.</b> Riigi tasandil uute infosüsteemide ja registre loomisel või olemasolevate likvideerimisel kaasata kohalikke omavalitsusi projekti algatamise esimesest faasist alates.</p>	<p>Senine praktika omavalitsuste kaasamisel ei ole selge ja piisav. Algamiskavatsus peaks vastama HÕNTE-le.</p>	<p>de</p> <p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> MKM on ettepanekuga olulises osas nõus aga laiendab omalt poolt kaasamise sisu ja mõtet. MKM toetab juba täna kaasamist läbi riigi infosüsteemi koordineerimise ja avalike teenuste arendamise vaatenurgast. Koostatud on meelespea andmekogude asutamiseks ning nende põhimääruste koostamiseks ja kooskõlastamiseks. Väga paljud andmekogude põhimääruste eelnõud on seni kooskõlastatud märkustega, mis sealjuures tihti eelnõust eelnõusse korduvad ning andmekogude asutamisel ja nende põhimääruste koostamisel esineb palju nii sisulisi kui ka vormivigu. Meelespea toob välja peamised eelnõude kitsaskohad, millele palutakse andmekogude asutamisel ja põhimääruste koostamisel senisest rohkem tähelepanu pöörata. Andmekogude asutamiseks link: <a href="#">Meelespea</a>.</p> <p>MKM kaalub meelespea täiendamist järgnevalt: andmekogude asutamisel palume kaasata neid asutusi, sh KOVe, kes on seotud antud infosüsteemiga, nt andme andjatena või menetlusosalisena või kellel tekivad mõne muul moel kohustused.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK toetab kaasamise süsteemi lihtsustamist.</p>
<p><b>Ettepanek 4</b> MISP portaali (misp.eesti.ee) sulgemisega alternatiivide pakkumine KOV spetsialistile oma tööks vajalikke andmete saamiseks riigi (keskvalitsuse) andmebaasidest</p>	<p>Näiteks: toimetulekutoetus ja peretoetused on keskvalitsuse toetused, mida KOV inimestele vahendab ning selleks teostab KV ametnik päringuid MISP portaali kaudu. Kui see võimalus kaob, vajab KOV ametnik alternatiivseid võimalusi andmete saamiseks</p>	<p><b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Misp.eesti.ee puhul on tegemist juba vananenud tehnoloogiaga (legacy). Toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse määramiseks vajalikud andmed saavad KOV-d kätte STAR-st.</p> <p><b>KTK seisukoht:</b> KTK jääb oma ettepaneku juurde.</p>

## VII. MUUD ETTEPANEKUD

### Omaavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<b>Ettepanek 1.</b> Eraldada toetus üleriigilistele omaavalitsusliitudele rahvusvahelise koostöö toetamiseks . Näha selleks 2016. aastal ette 125 000 €	Rahvusvahelise koostöö toetuse vahendid vähenesid samuti seoses kärbetega. Kulud on aga kogu Euroopas kasvanud. Taotleme selle toetuseliigi kasvatamist ja viimist esmalt 2009. aastal tasemele ja hiljem suurendamist kuni 5% aastas.	<b>Valitsuskomisjoni seisukoht:</b> Jätkame rahastamist vähemalt 2015. aasta tasemel. <b>Kokkulepe:</b> jätkatakse rahastamist vähemalt 2015 aasta tasemel.

## LÕPPSÄTTED

Pooled esitavad 2016. aasta eelarve läbirääkimiste lõpp-protokolli allkirjastatuna Vabariigi Valitsusele, kes selle koos 2016. aasta riigieelarve menetlemisega Riigikogule esitab.

Tallinnas ..... septembril 2015

Arto Aas

Riigihalduse minister,  
Valitsuskomisjoni esimees  
(allkirjastatud digitaalselt)